

CE·ZA·AR 2014

Tlačová

správa

Bratislava, 15. október 2014

CE·ZA·AR v Prešove

Ocenenie CE·ZA·AR udeľuje každoročne Slovenská komora architektov za profesionálny výkon - zrealizované dielo architektonického umenia, ktoré prispieva k obohateniu hmotnej kultúry na Slovensku, s cieľom podporiť svojich členov - architektov v prezentácii ich tvorby a zároveň priblížiť význam architektúry a umeleckú hodnotu zrealizovaných diel verejnosti.

Po slávnostnom vyhlásení víťazov Slovenská komora architektov prezentuje všetky prihlásené diela formou putovných výstav po celom Slovensku. V rámci východoslovenského regiónu **Vás pozývame do Creative Design Galery v Prešove, kde sa bude konať 16. októbra 2014 slávnostná vernisáž prvej výstavy.**

CE·ZA·AR poputuje v novembri tradične do Košíc – do priestorov Kulturparku. Séria výstav v budúcom roku bude pokračovať v Považskej galérii umenia v Žiline, potom poputuje do Banskej Bystrice, Bratislavy a Nitry.

XIII. ročník Ceny Slovenskej komory architektov za architektúru CE·ZA·AR vyvrcholil 8. októbra t. r. v bratislavskej Starej tržnici slávnostným odovzdaním sošiek víťazom za prítomnosti hostí z odbornej, verejnej a spoločenskej sféry. Ceny sa už tradične odovzdávali v šiestich kategóriách – Rodinné domy, Bytové domy, Občianske a priemyselné budovy, Rekonštrukcia a obnova budov, Interiér a Exteriér.

O víťazoch rozhodovala medzinárodná odborná porota v zložení **Marlies Breuss** (architektka, Rakúsko), **Maxime Enrico** (architekt, Francúzsko), **Martin Jančok** (architekt, Slovenská republika), **Osamu Okamura** (architekt, Česká republika), **Ivan Ostrochovský** (producent, režisér, Slovenská republika), **Yan Roche** (architekt, Francúzsko), **Peter Vitko** (architekt, Slovenská republika).

„Bronzový domček CE·ZA·AR-a“ – sošku akademického sochára **Jána Hoffstädtera** si tento rok prevzali architekti za tieto diela:

Rodinné domy: IST - Rodinný dom, Čuňovo

autori: Peter Jurkovič, Lukáš Kordík, Štefan Polakovič

foto: Peter Jurkovič

V ľudovej architektúre sú zakódované vekom overené princípy, ktoré sú stále aktuálne, špeciálne v kontexte potreby zmenšovania našej ekologickej stopy.

Ľudová architektúra je charakteristická svojím prispôbením sa prostrediu. Nikdy nebojovala s prírodou, ale stala sa jej súčasťou. Architekti sa obzreli späť a navrhli domček, ktorý je rurálny i moderný zároveň. Jednoduchý, priestorovo aj technologicky úsporný dom nadväzuje na historické korene slovenskej ľudovej architektúry. Vzniká „urban-rural“ hybrid, ktorý kombinuje prvky rurálneho staviteľstva so súčasnými priestorovými a estetickými trendmi bývania.

„Dá sa recyklovať typológia, tvaroslovie či dekor slovenskej ľudovej architektúry?“

Peter Jurkovič

Bytové domy: Panelák v Rimavskej Sobote, Rimavská Sobota

autori: Štefan Polakovič, Lukáš Kordík, Peter Jurkovič, Roman Halmi, Jana Benková, Ivan Príkopský, Katarína Príkopská

foto: Jakub Skokan, Martin Tůma, gutgut

Rekonštrukcia nenápadne reaguje na svoje bezprostredné okolie a otvára bytový dom z vnútra von. Nová biela fasáda domu pôsobí jednoducho a celistvo. Výrazným prvkom fasády sú zavesené oceľové balkóny s veľkorysými rozmermi 2x2 metre tak, aby sa na ne pohodlne zmestil stôl so štyrmi stoličkami. Veľký dôraz je kladený na spoločné priestory

CE·ZA·AR 2014

domu.

Slovenská komora architektov

Pôvodné kočikárne v prízemí nahradila vybavenosť pre novú komunitu jeho obyvateľov. Kaviareň, fitcentrum, sauna... to všetko prepojené s priestranou terasou orientovanou do zadného pobytového dvora. Návrh výrazne mení aj dispozície pôvodných bytov. Pomerne veľké spoločné priestory schodísk pridáva k bytom, otvára panelové konštrukcie, čo umožňuje vytvoriť nové, otvorené dispozície bytov naprieč hĺbkou celého domu. Dom pôvodne zložený z identických 2-izbových bytov po zmene ponúka pestrú paletu 2-, 3- a 4-izbových bytov. Najvyšší štandard majú dva novo pridané rozľahlé byty umiestnené v strešnej nadstavbe.

„Komplexnou premenou panelového bytového domu v Rimavskej Sobotě sme zhmotnili našu vlastnú odpoveď na aktuálnu tému rekonštrukcie panelového bytového fondu (nielen na Slovensku).“

Lukáš Kordík

Občianske a priemyselné budovy: Kasárne Kulturpark Košice, Košice

autori: Irakli Eristavi, Pavol Šilla, Gabriel Boženík, Marcel Benčík, Milan Vlček, Silvia Šillová

foto: Robo Kočan, Jaroslav Vaľko, Ján Tekel'

Areál pôvodných rakúsko-uhorských kasární z 19. storočia sa podarilo premeniť na nové multižánrové kultúrne centrum. Architektonické riešenie vychádza z maximálneho rešpektovania kvalít existujúceho komplexu. Budovy jasnej organizácie, geometrie, proporcií a konštrukcie, ktoré ohraničujú park so storočnými stromami, boli zrekonštruované a doplnené novými programami a aktivitami. Vstup novej funkcie, programov, aktivít, vstup nových ľudí do pôvodne uzavretého areálu je riešený účelne a civilne, rešpektujúc pôvodné objekty i stromy v parku. Tri hlavné rekonštruované historické objekty sú doplnené o sieť ôsmich nových pavilónov menšej mierky, ktoré vytvárajú novú architektonickú vrstvu a slúžia na expanziu programov a udalostí z „kamenných“ budov do prostredia námestia a parku. Stratégiu lokalizácie nových objektov predurčuje mriežka. Mriežka je odpoveďou na striktnú, geometrickú povahu vojenského komplexu rakúsko-uhorskej armády. Odpoveďou na systém je opäť len systém. Zásahy do vnútorného priestoru sú vedené so snahou maximálne rešpektovať pôvodnú tektoniku, konštrukciu a „systém“. Jedná sa o priestorové „doplnenia“ a priestorové „vybratia“. Pôvodné budovy sú hlavnými figúrami na šachovnici. Majú svoju hodnotu, vážnosť, jednoducho „kaliber“. Nová štruktúra – plejáda „figúr s nižším kalibrom“ – obsadzuje nové pozície. Ich vizuálna prepojenosť, príslušnosť k jednotnému geometrickému systému, až fraktálna spolupodobnosť zabezpečuje jednoznačnosť a identifikovateľnosť vstupu „nového“ v „starom“ prostredí. Celý projekt má silný environmentálny rozmer, najmä čo sa týka využitia alternatívnych zdrojov energie a minimalizovania prevádzkových nákladov, čo by malo prispieť k trvalej udržateľnosti nového kultúrno-spoločenského komplexu.

„Je naozaj nutné všetko z minulosti zbúrať? Alebo môže práve revitalizácia pôvodných historických objektov a ich doplnenie o novú architektonickú vrstvu budovať pocit kontinuity a kultúrnej identity našich miest?“

Irakli Eristavi

Rekonštrukcia a obnova budov: Rekreačný dom v Partizánskej Ľupči, Partizánska Ľupča

autor: Martin Kusý ml.

foto: Andrej Šutek, Sergej Michalič, Matej Michalko, Lukáš Kordík, Martin Kusý ml.

Kamenný dom z prelomu 17. a 18. storočia, ktorý patril perníkárovi, neskôr bol obchodom s miešaným tovarom, a potom bankou, sa nachádza v zástavbe liptovskej obce tzv. cieňového typu. V roku 2006 ho získali noví majitelia s úmyslom adaptovať stavbu na rekreačné účely. Keďže jeden zo stavebníkov (mladý pár) je aj architektom, určovali si prestavbu sami majitelia – architekt sa stal investorom vlastnej stavby, a tak si mohol „užiť“ proces výstavby z oboch strán. Architekt sa rozhodol zachovať čo najviac charakteristických súčastí stavby, a to nielen článkov, ale aj priestorových kvalít. Nová dispozícia v maximálnej možnej miere zachováva danosti priestoru a niektoré doslova podčiarkuje. Všetky zásahy sú však realizované bez stopy rustikálnosti – zamerané na materiál a jeho kvalitu. Murovaná pec, staré okenice, osadenie kovového prekrytia vetráku sú opravené a zakonzervované bez snahy pridávať im „starobyľú atmosféru“. Všetky nové časti (dvere, okná) sú navrhnuté tak, aby súzneli s atmosférou domu, ale aby bolo ich zjavné ukotvenie v súčasnosti. Napríklad dvere do kúpeľní v prvom pláne imitujú dedinské jednoduché dvere, ale ich dizajn je jednoznačne súčasný a technicky presný. Nový detail (spoj steny s podlahou, dvere, okná, miesta stretnutí materiálov, zariadenie prvky) je doslova pointovaný a postavený na účinky, ktoré prináša jeho nenápadná precíznosť, vychádzajúca z funkčnosti, vyznenia materiálu a stavebných princípov (napríklad zasklenie svetlíkov nad kúpeľňou). Vďaka takémuto prístupu sú podlaha (zrepasované storočné staré dosky aj so svojimi nerovnosťami), stena (vždy viditeľná a hrboľatá, prechádzajúca do jednoduchej dedinskej klenby) oceľová okenica (ponechaná bez rustikalizujúceho náteru) atď. posunuté do vyššej roviny – sú výpoveďou

CE·ZA·AR 2014

o názore k

„Je
Martin

Slovenská komora architektov

materiálu, remeslu a tradícií bývania.

možné súčasným spôsobom premyslieť to staré?“
Kusý ml.

Interiér: LOFT v centre Bratislavy

autori: Štefan Polakovič, Lukáš Kordík, Samuel Zeman, Jana Benková

foto: Peter Čintalan, gutgut

Je to otvorený priestor, ktorý v sebe kombinuje časti starej a novej dispozície, stavia ich vedľa seba, spája ich, dáva im novú funkčnosť. Očistené materiály pôvodných konštrukcií a oživené podlahy kombinuje s jednoduchými funkčnými nábytkami, ktoré definujú jeho novú dispozíciu. Vo svojej podstate je návrh architektov veľmi jednoduchý.

„Tento byt je viac scénou než bytom samým!“
Lukáš Kordík

Exteriér: Kasárne Kulturpark Košice

autori: Irakli Eristavi, Pavol Šilla, Gabriel Boženík, Marcel Benčík, Milan Vlček, Silvia Šillová

foto: Robo Kočan, Jaroslav Vaľko, Ján Tekel'

Pôvodne uzavretý, introvertný, pre bežného človeka neprístupný vojenský komplex sa zmenil na otvorený verejný mestský priestor, skladajúci sa z dvoch vzájomne sa dopĺňujúcich prostredí – parku a nového námestia. Celé územie bloku mapuje mriežka, ktorá sa stáva vôdzkou pre lokalizáciu novej vrstvy objektov a programov. Mriežka determinuje aj členenie jednotlivých plôch v exteriéri. Vrstva nových pavilónovitých stavieb sa uplatňuje v obidvoch prostrediach – na urbánnej ploche i v parku. Formuje novú hladinu komunikácie medzi mini. Aktivity generované Kulturparkom vyvolávajú potrebu špecifických sociálnych a spoločenských kontaktov. Na tieto účely slúži urbánna plocha-fórum, ktorá obkolesuje severné a južné priečelia historických objektov. Táto verejná plocha je urbánny protipól parku, je to miesto kolektívnych skúseností, sociálnej interakcie a výmeny. Referenciou pre túto plochu môže byť námestie. Je to miesto, kde sa odohrávajú spoločenské podujatia, produkcie, miesto, kde je možné usporiadať trhy, výstavy a inštalácie pod otvoreným nebom. Urbánna plocha je heterogénnou mnohovrstvovou štruktúrou, spevnené plochy sú doplnené trávnikmi, drevenými viacúčelovými pódiami, fontánou, prvkami drobnej architektúry a mobiliárom. Atypický, na mieru vyvinutý urbánny mobiliár tvorí svojbytnú flexibilnú štruktúru, uplatňujúcu sa na urbánnej ploche i v parku.

„Európske mestá kultúry sa v minulosti poväčšine prezentovali architektúrami. Kasárne Kulturpark znamenajú precedens. Nové námestie a park v bezprostrednej blízkosti historického jadra boli zrejme tým najdôležitejším, čo Košice získali vďaka titulu EHMK 2013.“
Irakli Eristavi

Okrem týchto šiestich oficiálnych víťazov bola udelená aj **Cena verejnosti**, ktorú na základe internetového hlasovania na webstránke Hospodárskych novín získalo dielo

Cyklomost slobody

Cyklomost slobody Schlosshof – MČ Bratislava Devínska Nová Ves, Bratislava

autor: Milan Beláček

spolupráca: Zoltán Agócz, Ľuboš Rojko

spolupráca na 3D vizualizácii: Igor Ščipák

foto: Milan Beláček

Hlavným zámerom bolo obnoviť historickú cestu, ktorá spájala Schlosshof na rakúskej strane a Devínsku Novú Ves na slovenskej strane až do roku 1945. Architektonické riešenie je výsledkom hľadania efektívneho tvaru, bio-dizajnu a symetrickej úspornej konštrukcie s veľkým rozponom nad riekou 120 m a malým rozponom oceľovej konštrukcie nad inundáciou. Umiestnenie stavby určuje genius loci. Tvar hľadá vnútornú pevnosť geometrickej štruktúry. Minimalistické tvary a harmónia geometrie mosta s jeho akcentom nad riekou sa nachádzajú vo vzácnom prírodnom rámci. Most ponúka promenádu vedenú v úrovni korún stromov lužného lesa, ktorého charakter sa dynamicky mení podľa ročných období. Zrealizovať lávku pre peších a cyklistov pri dodržaní slovenských a rakúskych predpisov v

CE·ZA·AR 2014

tok rieky

Slovenská komora architektov

chránenom území NATURA 2000, v inundačnom území, ponad hraničný, neregulovaný Moravy, na mieste pôvodného barokového mosta určite nebolo jednoduché. No architektom sa podarilo zaujímavým spôsobom spojiť Bratislavu a rakúsky Schlosshof – najväčší zámocký areál rakúsko-uhorskej monarchie.

„Architektonické riešenie je výsledkom hľadania efektívneho tvaru, bio-dizajnu a symetrickej úspornej konštrukcie s veľkým rozponom nad riekou a malým rozponom nad inundáciou.“

Milan Beláček

Priebeh hodnotenia poroty

Porota vybrala z celkového počtu 101 prihlásených architektonických diel 23 postupových (semifinálových) diel. Z nich na základe osobnej obhliadky napokon zvolila 17 nominácií. Jedno z víťazných diel navrhla na **nomináciu na prestížnu Cenu Európskej únie Mies van der Rohe Award**. Nominácie na Cenu za architektúru CE·ZA·AR 2014 boli v súlade so štatútom ocenenia.

„Hlavným poslaním Ceny za architektúru Slovenskej komory architektov CE·ZA·AR je už od jej založenia priblíženie tvorby slovenských architektov a zvýšenie povedomia o architektúre. Práve preto sa rozhodla Slovenská komora architektov v spolupráci s organizačným partnerom LOCO AGENCY klásť v tomto ročníku väčší dôraz na prezentáciu samotnej súčasnej tvorby slovenských architektov – svojich členov voči širokej verejnosti. Vďaka spolupráci s generálnym mediálnym partnerom RTVS sa na Dvojke za týmto účelom po prvýkrát prezentovali nominácie v cykle CE·ZA·AR 2014 – Týždeň súčasnej slovenskej architektúry. Osobitne nás teší sledovanosť týchto krátkych dokumentárnych filmov, ktoré po prvýkrát umožnili architektom poskytnúť v televíznom vysielaní svoj autorský komentár ešte počas hlasovania o cene verejnosti. Toto hlasovanie prebehlo na portáli druhého generálneho mediálneho partnera ceny, ktorým sú Hospodárske noviny; v nich ste sa mohli okrem iného v osobitnej prílohe „Prečo nie?!“ dočítať ďalšie vyjadrenia autorov nominácií k svojim dielam. A verím, že vďaka konzistentnému vizuálnemu a grafickému konceptu, ktorý pre tento ročník CE·ZA·AR prvýkrát spracovala renomovaná grafička Lubica Segečová, vnímala široká verejnosť prítomnosť tohto ocenenia aj v uliciach Bratislavy, kde sa na citylightoch objavili okrem informácií o vysielaní slávnostného odovzdania ceny a jej partnerov aj výroky členov poroty.“

Ol'ga Miháliková, Slovenská komora architektov, zástupkyňa riaditeľky, projektový manažér CE·ZA·AR

„Urobili sme všetko preto, aby tvorba autorov nominovaných diel bola videná, vnímaná širokou verejnosťou tak, ako si nepochybne zaslúži. Ak sa aspoň na krátku dobu stala témou spoločenského diškurzu, hlavný cieľ tohto ročníka môžeme považovať za splnený.“

Ol'ga Miháliková, Slovenská komora architektov, zástupkyňa riaditeľky, projektový manažér CE·ZA·AR

„Rekordný počet 101 prihlásených diel do 13. ročníka CE.ZA.AR nás milo prekvapil. Napriek neutíchajúcej kríze je architektonická scéna živá, možno viac sa orientujúca na menšie a prepracovanejšie zadania. Môj osobný pocit z nominovaných diel v 6 kategóriách je veľmi pozitívny. Naozaj sme asi svedkami nárastu istej kvality architektúry nielen smerom navonok, ale najmä čo do hĺbky a intenzity posolstva, ktoré nesie, či už je to z hľadiska environmentálnej ohľaduplnosti, energetickej a finančnej úspornosti, pokore voči prostrediu, kultúrnym a historickým odkazom a podobne. Páči sa mi tiež, že najmä v prácach mladších kolegov sa objavuje moment hravosti a experimentu.“

architekt Imrich Pleidel, Slovenská komora architektov, predseda

„Ako silnú vnímam tému rekonštrukcií. A to nielen stavieb z dávnej histórie, ale i stavieb z dôb nedávno minulých. Práve takéto stavby nám ponúkajú stále žiadanejšiu možnosť vrátiť sa do unikátnych lokalít v samotných centrách našich miest a obcí a prepojiť súčasné požiadavky na moderný život s našimi kultúrnymi a spoločenskými koreňmi. Povedal by som, že útek z mesta je minulosťou. Dnes sa usilujeme predovšetkým o šikovný návrat.“

architekt Osamu Okamura, predseda poroty CE·ZA·AR 2014

„Každé z nominovaných diel je príkladom určitých architektonických kvalít, ktoré sme chceli ako porota vyzdvihnúť. Tie sa týkali nielen prevedenia samotného diela, ale aj jeho vzťahu k prostrediu, v ktorom sa nachádza, alebo okolností jeho vzniku. Hľadali sme netriviálnu architektúru, mimo rámec rutiny a štandardných riešení, s nápadom, jasným názorom a koncepciou. Vyhýbali sme sa dizajnerským exhibíciám a obvyklým architektonickým klišé.“

architekt Martin Jančok, člen poroty CE·ZA·AR 2014

„Videli sme diela priemerné i vynikajúce, skromné i „opulentné“, ale vždy to boli práce s jasným autorským názorom a profesionálne zvládnutým remeslom.“

architekt Peter Vitko, člen poroty CE·ZA·AR 2014

CE·ZA·AR 2014

Slovenská komora architektov

kvality

podstatnejšie ako výber víťaza v jednotlivých kategóriách.“

architekt Martin Jančok, člen poroty CE·ZA·AR 2014

„Výberom nominácií sme sa snažili zostaviť rôznorodú mozaiku príkladov a ideí, ktoré reprezentujú odlišné prístupy a postoje svojich tvorcov. Naším cieľom bolo pomenovať nominovaných diel a komunikovať ich smerom k verejnosti. To bolo pre nás

„Porota kládla dôraz na koncepčnú stránku diela, sociálny aspekt i na trvalú udržateľnosť architektúry. Hľadali sme odpovede na otázky, ako môže architektúra vychádzajúca z nízkeho rozpočtu obohatiť náš každodenný život, uspokojiť pestrú paletu klientov, skultúrniť urbanistické zásahy, znovu začleniť už existujúce budovy do hodnotného konceptu mesta a viesť ich opäť do plnohodnotného života.“

architektka Marlies Breuss, členka poroty CE·ZA·AR 2014

„Vybrala som si základnú vlastnosť architektúry – schopnosť vytvárať a meniť prostredia, to chápem ako akúsi podstatu architektúry. Tieto rôzne prostredia, ležiace vedľa seba, môžeme schematicky vymedzovať paternom – typickým vyjadrovacím prostriedkom architektúry. Patern je tvorený znakmi alebo zástupnými symbolmi. Nepoužívam zástupný symbol, ale informáciu samotnú. Mojim stavebným prvkom je text. Vizual je teraz vo fáze akéhosi prototypu. Teším sa na to, ako sa bude dať rozvíjať ďalej.“

Ľubica Segečová, autorka grafického konceptu pre CE·ZA·AR 2014

„CE·ZA·AR je dobrá a zavedená značka. Ak sme uvažovali o zmenách, mali to byť zmeny umožňujúce nám venovať sa viac architektúre. Odstránili sme hudbu z galaprogramu; v dokrútkach a dokumentoch „Týždeň súčasnej slovenskej architektúry“ sme sa venovali len dielam a architektom. Dúfam, že tento koncept sa bude páčiť tak odbornej ako i laickej verejnosti.“

Peter Núñez, režisér, autor konceptu galavečera CE·ZA·AR 2014 a dokumentárnych filmov „Týždeň súčasnej slovenskej architektúry“

Vyhlasenie víťazov

Mená laureátov Ceny za architektúru CE·ZA·AR 2014 boli známe len členom poroty a ostali utajené až do okamihu slávnostného odovzdávania cien, ktoré prebehlo počas galavečera **8. októbra 2014 v Bratislave v priamom prenose o 20:05 na Dvojke.**

Fotografie k víťazným dielam v plnej kvalite sú k dispozícii na stiahnutie: www.ce-za-sr.sk

Fotografie sú očíslované podľa preferencie uverejňovania. Ku každému dielu je potrebné uviesť plné znenie diela, autorov diela /architektov/ a fotografie.

Všetky články je potrebné poslať na autorizáciu.

Pre ďalšie informácie kontaktujte:

Vyhlasovateľ súťaže: Slovenská komora architektov, Panská ulica 15, 811 01 Bratislava, tel.: +421 2 5443 1254, email: komarch@komarch.sk, www.komarch.sk

Kontakt pre médiá: Ing. arch. Broňa Tarnócy, Hollého 13, 811 08 Bratislava, tel.: +421 905 410 548, e-mail: tarnocy@komarch.sk

CE·ZA·AR aj na: www.facebook.com/cenazaarchitekturu